

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije

Predsedstvo ZSSS je na svoji 32. seji, 16. novembra 2021, sprejelo resolucijo Za poštene delovne pogoje v platformnem gospodarstvu.

RESOLUCIJA ZSSS:

ZA POŠTENE DELOVNE POGOJE V PLATFORMNEM GOSPODARSTVU

1. ZSSS izpostavlja nove oblike in načine opravljanja dela, ki jih s seboj prinašajo novi ekonomski in poslovni modeli. Opozarjamo na nevarnost negativnega vpliva na trg dela, pravice zaposlenih delavcev ali kakovost dela ter na nepoštene poslovne prakse (nelojalno konkurenco), ki spodbujajo socialni dumping. Zlasti to velja za digitalne platforme, ki čedalje hitreje postajajo vse pomembnejši dejavnik na področju odrejanja in opravljanja dela. Epidemija COVID-19 je te hitre spremembe še pospešila in pospešila pomembnost iskanja odgovorov na izzive novih oblik in načinov opravljanja dela, ki se jim je pred epidemijo posvečalo premalo pozornost
2. Po ugotovitvah Eurofounda¹ pri platformnem delu spletna platforma omogoča, da organizacije ali posamezniki dostopajo do drugih organizacij ali posameznikov, kadar želijo rešiti problem ali opraviti storitev proti plačilu. To pa pomeni, da se platformno delo nanaša na delo in storitve, ki jih platformni delavci opravljajo oziroma zagotavljajo na zahtevo in za plačilo, ne glede na obliko zaposlitve, vrsto digitalnih »delovnih« platform (s fizično prisotnostjo ali preko spleta) ali stopnjo zahtevanih znanj in spretnosti. Glavne značilnosti platformnega dela so:
  - plačano delo je organizirano prek spletne platforme;
  - udeležene so tri strani: spletna platforma, stranka in delavec;
  - cilj je izvajanje posebnih nalog ali reševanje konkretnih problemov;
  - delo se odda podizvajalcem oziroma zunanjim izvajalcem;
  - delo je razdeljeno na naloge;
  - storitve se izvajajo na zahtevo.
3. MOD² meni, da platforme prinašajo posebne regulativne težave, in navaja številna področja, ki vzbujajo zaskrbljenost, vključno z nizkimi dohodki (velik delež dohodkov je nižji od minimalne plače), ne vključenostjo v socialno zavarovanje, zavračanjem plačila za opravljeno delo (delo devetih od desetih delavcev je zavrnjeno) in plačila provizije za delo, nespoštovanjem številnih konvencij MOD o zaščiti plač, neorganiziranostjo v sindikat in neobstoju kolektivnih pogajanj.

---

¹ Eurofound 2018, [Employment and working conditions of selected types of platform work](#) (Zaposlitveni in delovni pogoji pri izbranih vrstah platformnega dela),

² ILO, *Policy responses to new forms of work. International governance of digital labour platforms* (MOD, Odzivi politike na nove oblike dela: mednarodno upravljanje digitalnih delovnih platform), april 2019.

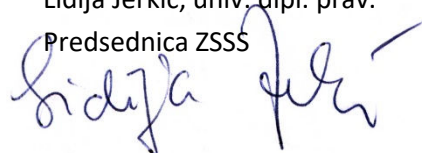
4. Opozarjamo, da so platformni delavci zaradi značilnosti dela, ki ga opravljajo, pogosto izpostavljeni zdravstvenim in varnostnim tveganjem³. Prepričani smo, da platformno delo ne sme povzročati prekarnosti in negotovosti v najširšem pomenu besede, nelojalne konkurence in socialnega dumpinga ter da bi moralo biti pravično. Platformno delo mora temeljiti na načelu »vsako delo šteje« ob upoštevanju ustavnega načela, da je Slovenija socialna država. To pa pomeni, da je potrebno pri iskanju rešitev oblikovati pristop, ki bo v prvi vrsti osredotočen na človeka/delavca.
5. Ugotavljamo, da v okviru platformnega dela obstajajo tveganja, ki jih ne smemo podcenjevati. In sicer tako za:
  - delavce: odrekanje osnovnih pravic, vključno s pravico do organiziranja in kolektivnih pogajanj, prekarnost, nizko plačilo, vse večja intenzivnost dela, izjemna razdrobljenost dela, ne vključenost delavcev v sisteme socialne varnosti;
  - družbo: povečano tveganje konkurence, ki temelji na nelojalnosti, nizkih socialnih standardih;
  - državo, ki ostane brez nekaterih prihodkov od davkov in prispevkov za socialno varnost.
6. Posebnost in ena izmed glavnih značilnosti platformnega dela je odnos med platformo, delavcem in uporabnikom. Pri posredovanju se v veliki meri uporabljajo tehnologija in algoritmi, ki so pogosto nepregledni in z vplivanjem na dodeljevanje in organizacijo dela ter ocenjevanje delavcev vplivajo na delovne pogoje in prejemke platformnih delavcev. V ZSSS smo prepričani, da je potrebno zagotoviti, da platforme zagotavljajo informacije o algoritmih, ki vsem deležnikom omogočajo preglednost, predvidljivost in pravično obravnavo. K temu naj pripomore vzpostavitev registra platform, ki pa lahko, poleg jasnih pravil za delovanje platform, služi tudi za spremljanje razvoja platformnega gospodarstva in sprotne, pravočasne odpravljanje anomalij. Zavzemali se bomo za vzpostavitev sistema, ki bi algoritme, ki jih uporabljajo platforme, obravnaval enako kot ustna in pisna navodila za opravljanje dela, ki se opravljajo v okviru »klasičnega delovnega razmerja« ter da bo delovanje algoritmov pod stalnim nadzorom .
7. Opredelitev statusa delavca je eden izmed ključnih vidikov platformnega dela. Pri tem je kot merilo potrebno upoštevati ekonomsko odvisnost in podrejenost v delovnem razmerju. Prepričani smo, da so delavci, katerih preživetje je v glavnem odvisno od plačila, ki ga prejmejo za to delo, zaposleni in ne samozaposleni. Sledenje velja tudi za platformne delavce. V tej povezavi se bomo zavzemali za uveljavitev načela, po katerem se platformni delavec šteje za zaposlenega delavca, vse dokler ni dokazano nasprotno. Vsem delavcem v platformnem gospodarstvu je potrebno zagotoviti dostop do pravic iz delovnega razmerja ter ustrezne socialne zaščite. Zavzemali se bomo za oblikovanje določb o dostojnih delovnih pogojih in potrebni zaščiti. Tako na področju socialne varnosti kot tudi na področju zdravja in varstva pri delu.
8. Okrepiti in ustrezno usposobiti je potrebno vse inšpekcijske službe, zlasti Inšpektorat RS za delo, na način, da bodo v okviru inšpekcijskih pregledov posebno pozornost namenili opravljanju dela preko digitalnih platform in platformnim delavcem.

---

³ To je očitno za kolesarje, ki so ranljivi udeleženci v cestnem prometu in ki pogosto delajo v neugodnih in težavnih vremenskih razmerah ter pod pritiskom glede hitrosti in učinkovitosti, pa tudi za druge delavce v dostavi, vsekakor pa v sorazmerni meri tudi za vse druge delavce.

9. Študija Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA)⁴ kaže, da se s platformnim delom povečujejo fizična in socialna tveganja, zlasti kadar gre za negotovo zaposlitev, izpostavljenost različnim tveganjem (prometne nesreče, kemikalije itd.) in tveganjem, značilnim za delo v spletu (kibernetsko ustrahovanje, motnje telesne drža, utrujenost oči in različne oblike stresa). Zaradi navedenega je ZSSS prepričana, da je potrebno natančno pojasniti, kakšna je odgovornost deležnikov za vprašanja, kot so zdravje in varnost pri delu, davčne obveznosti, spoštovanje delovnega, pokojninskega, zdravstvenega in socialnega prava, varstvo podatkov, zavarovanje in pravna odgovornost, ter temu primerno oceniti, prilagoditi in uskladiti obstoječe predpise.
10. Posebej opozarjamo, da sta svoboda združevanja in pravica do kolektivnih pogajanj temeljni pravici vseh delavcev, priznani tudi z mednarodnimi akti, in da se njuna uporaba mora nanašati tudi na platformne delavce. Z aktivnejšim pristopom k sindikalni organiziranosti platformnih delavcev, pri čemer ima pomembno vlogo njihova medsebojna izmenjava informacij, lahko ZSSS odločilno vpliva na uresničevanje navedenih pravic, prav tako pa lahko prevzame vodilno vlogo na področju kolektivnega dogovarjanja o pravicah in obveznostih platformnih delavcev. S tem pa se tudi odprejo nove možnosti socialnega dialoga in vloge kolektivnih pogodb.
11. Pri iskanju rešitev, urejanja statusa platformnih delavcev ter zagotavljanju njihove ekonomske in socialne varnosti bomo izhajali iz načel Evropskega stebra socialnih pravic, Listine o temeljnih človekovih pravicah, konvencij Mednarodne organizacije dela ter drugih zavezujočih mednarodnih aktov. Predvsem pa bomo izhajali iz načela, da je potrebno v Sloveniji vsem delavcem, vključno z platformnimi delavci, zagotoviti kvalitetna, dostojna in varna delovna mesta, skupaj s socialno varnostjo.

Lidija Jerkič, univ. dipl. prav.
Predsednica ZSSS

Priloga: Prakse v zvezi z digitalnimi platformami

---

⁴ *Protecting Workers in the Online Platform Economy. An overview of regulatory and policy developments in the EU* (Varstvo delavcev v gospodarstvu spletnih platform: pregled razvoja predpisov in politik v EU), EU-OSHA, 2017.

PRILOGA – PRAKSE V ZVEZI Z DIGITALNIMI PLATFORMAMI

Cilj tega kratkega pregleda je prispevati k opredelitvi „dobre prakse“ v zvezi z digitalnimi platformami, pri čemer je glavni vir publikacija Evropskega sindikalnega inštituta (ETUI): Isabelle Daugareilh idr., **The platform economy and social law: Key issues in comparative perspective**, ETUI, 2019.⁵

DP = digitalna platforma

	DRŽAVA	PRAKSA
1	Nemčija	Leta 2017 so IG Metall, združenje Deutscher Crowdsourcing Verband in osem digitalnih platform ustanovili urad varuha (Ombuds office) za izvajanje kodeksa ravnanja na področju množičnega zunanjega izvajanja. ⁶
2	Avstrija	Podpisana je bila kolektivna pogodba (leta 2019) med podjetjem za dostavo pripravljene hrane ter zaposlenimi (dostavljavci), ki se je začela izvajati januarja 2020. Zaposlitveni status ni jasen. ⁷
3	Belgija	Obstaja komisija (<i>Commission administrative de règlement de la relation de travail</i>), ki odloča o tem, kako razvrstiti posamezna delovna razmerja. ⁸
4	Danska	Julija 2018 je bila sklenjena kolektivna pogodba med platformo za storitve čiščenja HILFR in sindikatom. Delavci začnejo dejavnost opravljati kot samozaposleni, vendar se po 100 urah dela z njimi sklene pogodba o zaposlitvi. ⁹
5	Španija	Delavci DP Deliveroo so ustanovili (leta 2017) internetno platformo Ridersxderechos za zaščito svojih interesov. Leta 2017 je sindikat Splošna zveza delavcev (UGT) vzpostavil portal Turespuestasindical. ¹⁰

⁵ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, edited by Isabelle Daugareilh, Christophe Degryse and Philippe Pochet, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, ur. Isabelle Daugareilh, Christophe Degryse in Philippe Pochet, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 57.

⁶ ILO, Policy responses to new forms of work. *International governance of digital labour platforms* (MOD, Odzivi politike na nove oblike dela: mednarodno upravljanje digitalnih delovnih platform), april 2019, str. 6–7.

⁷ Eurofound, *Platform economy initiatives* (Pobude s področja platformnega gospodarstva): <https://www.eurofound.europa.eu/data/platform-economy/initiatives>.

⁸ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 46; gl. portal <https://commissionrelationstravail.belgium.be/fr/>.

⁹ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 42; gl. tudi <https://www.equaltimes.org/in-denmark-a-historic-collective?lang=en#.XsjN8DpKhPa>.

¹⁰ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 102 in 103; gl. <https://twitter.com/ridersxderechos> in <https://www.ugt.es/turespuestasindicales>.

	DRŽAVA	PRAKSA
6	Španija	Leta 2018 je bil podpisan panožni sporazum za Katalonijo za obdobje 2018–2020 med konfederacijami delodajalcev (Fomento del Trabajo, Pimec y Fepime) in sindikati (CC OO in UGT). Sporazum vsebuje oddelek o platformnem delu. ¹¹
7	Francija	Delavci na platformah za distribucijo hrane so ustanovili sindikalne organizacije (npr. v Bordeauxu). ¹²
8	Italija	Leta 2019 je bil v deželi Lacij sprejet poseben zakon o delu prek digitalnih platform. Zakon opredeljuje, kdo so delavci na digitalnem področju, in določa pravice, ki jim pripadajo. ¹³
9	Italija	Nacionalna kolektivna pogodba za logistični sektor iz leta 2018 uvaja kategorijo dostavljavca (rider), ki je opredeljena kot podrejeno delovno razmerje. Enako velja za kolektivno pogodbo s platformo Laconsegna (digitalna platforma za dostavo pripravljene hrane). Pogodbi so podpisala sindikalna združenja. ¹⁴
10	Italija	Leta 2018 je bila podpisana listina o temeljnih pravicah delavcev na digitalnem področju (bolonjska listina) med bolonjsko občino (?) in platformama Sgnam in MyMenu; listina ne ureja zaposlitvenega statusa delavcev. ¹⁵
11	Portugalska	Zakonik o delovnih razmerjih določa merila za domnevo obstoja pogodbe o zaposlitvi. Zakonodaja o digitalnih platformah na področju prevoza (imenovana tudi zakon o Uberju) se pri pravnem razmerju med voznikom in platformo izrecno sklicuje na zakonik. ¹⁶
12	Švica	Februarja 2019 je bila podpisana kolektivna pogodba med dostavljavci, sindikatom in združenjem delodajalcev. ¹⁷
13	Evropski socialni partnerji	Samostojni okvirni sporazum evropskih socialnih partnerjev o digitalizaciji, junij 2020. ¹⁸

¹¹ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 104–105.

¹² ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 57.

¹³ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 68. Ne zdi se, da bi zakon urejal status delavcev (zaposleni/samozaposleni).

¹⁴ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 71–72.

¹⁵ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 72.

¹⁶ Portugalski zakon št. 45/2018 z dne 10. avgusta.

¹⁷ ETUI, 2019, Working paper 2019.10, [The platform economy and Social law: Key issues in comparative perspective](#) (Delovni dokument 2019.10, Platformno gospodarstvo in socialna zakonodaja: primerjalna obravnava glavnih vprašanj), str. 111–112.

¹⁸ Samostojni okvirni sporazum evropskih socialnih partnerjev o digitalizaciji.